Przesyłka opłacona ryczałtem.

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 3 | Vilnius 1938 m. gegužės 6 d. | Pirmi metai

EUROPOJE DAR RAMU

Italijos ir Vokietijos diktatoriai Musolini ir Hitleris kiekviena proga pabrėžia, kad jų sumanymu nutiesta ašis tarp Rymo ir Berlyno esanti labai stipri ir nieks negalįs jos įlaužti. Ar ši paskutiniu metu įvairiais būdais giriama Rymas — Berlynas ašis iš tikro yra nepaprastai stipri, gerokai tenka abejoti. Ir tai visų pirma todėl, kad bendru vežimu važiuoją italai ir vokiečiai ne visada susikalba. Tiesa, nesibara, nesipeša, bet visi žinome, kad nėra tarp jų ir ypatingos meilės, nes ši pora, besirūpindama prailginti ir sustiprinti ašį, nesiskaito su priemonėmis, ir todėl negali būti kitiems pavyzdžiu. Iš praktikos žinome, kad kas daug apie save kalba ir giriasi, tuo pasitikėti negalima. Nepasitiki šiandieną nieks ir vokiečiais bei italais, kurių broliavimasis, nors ir nenuoširdus, tikrai nieko gero Europai nepranašauja.

Šia proga gerai įsidėmėkime vieną įdomų reiškinį. Kiek kartų užgirstame iš Rymo ar Berlyno atsakingų asmenų balsą, tiek kartų pasidarome neramūs, pajuntame, kad esama naujo karo pavojaus. Netgi tada, kai iš šių miestų kalbama apie taiką. Nesvarbu, ar čia veikia žmonijos atsargumas, prityrimas, ar gal ir nujautimas. Viena tik aišku, kad Europa baimingai seka tos ašies sukimąsi.

Kai ši ašis pradeda smarkiau suktis, kai iš jos ima skleistis neaiškus, lyg ir parako, kvapas, visada mintimi kreipiamės į didingą ir paniurusį Londoną ir į pasaulio kultūros centrą, linksmąjį Paryžių, laukdami, kas čia bus pasakyta.

Štai nors ir dabar. Pavasaris šaltas, o politikoje kaitra, kaip karščiausią vasarą, kurios šiluma ypatingai yra susikaupusi Čekoslovakijoje. Čia, kaip žinome, gyvena nemaža vokiečių, kurie aiškiai siekia Čekoslovakijos dalį prijungti prie Vokietijos. Vokiečių apetitai dar labiau padidėjo, kai buvo prijungta Austrija. Susidarius tokiam politiniam karštumui, reikia tik mažos žiežirbėlės—ir susilauktume gaisro, dar kokio pasaulis nematė.

Laimė, po prancūzų ir anglų pasitarimų Londone Europos gaisro pavojus gerokai sumažėjo ir mes, trumpam ar ilgam, galime lengviau atsikvėpti: Prancūzijos ir Anglijos glaudus bendradarbiavimas, vienodas nusistatymas saugoti dabartinę Europos padėtį, duoda daug vilčių, kad baisaus gaisro pavojaus tuo tarpu išvengsime.

Kaune pasirašyta pašto susisiekimo sutartis

„Aido" skaitytojai jau žino, kad balandžio 30 dieną buvo numatytas pašto susisiekimo sutarties pasirašymas. Vėliau paaiškėjo, kad numatyta sutartis buvo pasirašyta ne balandžio 30, bet šio mėn. 2 dieną.

Spaudoje apie tai buvo įdėtas toksai pranešimas:

Šio mėn. 2 dieną 19 valandą Lietuvos užsienių reikalų ministerijos rūmuose tarp Lenkijos ir Lietuvos buvo pasirašyta pašto ir telefono susisiekimo pilnoji sutartis.

Lenkijos vardu sutartį (konvenciją) pasirašė Lenkijos pasiuntinys Kaune min. Charvatas. O Lietuvos vardu užsienių reikalų ministeris Lozoraitis. Sutartis buvo pasirašyta dalyvaujant Lenkijos vyriausybės įgaliotiniui deryboms vesti dir. Kšičkovskiui, jo pavaduotojai Michalskiui ir Lenkijos pasiuntinybės pirmajam sekretoriui Zalanskiui, Lietuvos vyriausybės įgaliotiniui deryboms vesti dir. Banaičiui, jo pavaduotojui Birantui ir Lietuvos U. R. M. lenkų sekcijos vedėjui Mačiuliui.

Kai sutartis buvo pasirašyta, min. Lozoraitis ir min. Charvatas pasakė tai progai pritaikytas kalbas.

Pašto ir telefono susisiekimo sutartis pradės galioti nuo šio mėn. 10 dienos.

×

Tiek pranešta oficialiai. Kaip matome, pirmosios derybos, užmezgus diplomatinius santykius, pasibaigė sėkmingai. Manoma, kad gerai pasibaigs ir visos kitos derybos, o ypač pasitarimai dėl tiesioginio susisiekimo geležinkeliu.

Gegužės 12 diena — gedulo diena

Kaip žinia, šio mėn. 12 dieną sueina lygiai treji metai, kai Varšuvoje mirė Lenkijos maršalas Juozapas Pilsudskis.

Dabar lenkų spauda praneša, kad vyriausias marš. Pilsudskio atminimo pagerbimo komitetas nutarė metines mirties sukaktuves atitinkamai paminėti. Minėjimo iškilmės rengiamos daugelyje vietų, bet svarbiausios iškilmės, kaip pranešama, bus Varšuvoje, Krokuvoje ir Vilniuje.

Tą dieną mokyklose nebus pamokų ir per radiją bus paskaitytas P. Prezidento atsišaukimas, kuris buvo paskelbtas tuojau po marš. Pilsudskio mirties.

Nuo šio mėn. 10 d. galima siųsti Lietuvon laiškai

Šio mėn. 5 dieną Vilniaus dienraštyje „Kur. Powszechny" buvo įdėta tokia žinia:

„Pasirašius tarp Lenkijos ir Lietuvos telefonų ir pašto susisiekimo sutartį, tenka sužinoti, kad Vilniaus pašto ir telegrafų direkcija skubiai pradėjo prirengiamuosius darbus, ruošiantis prie normalaus bendradarbiavimo su Lietuva.

Vilniaus pašto ir telegrafų direkcijoje skubiai rengiami aplinkraščiai, tarifai ir nurodymai dėl laiškų, siuntinių ir telegrafų priėmimų. Podraug telegrafų įstaigos gavo nurodymus dėl telefono ir telegrafo susisiekimo su Lietuva. Nuo šio mėn. 10 dienos Vilniaus apygardoje visos pašto įstaigos priims visokią korespondenciją, paprastas ir skubias telegramas, vertingus siuntinius ir pan".

Tiesiami keliai į Lietuvą

Jau buvo rašyta, kad Darbo Fondas Varšuvoje esąs paskyręs Vilniaus vaivadijai dar 2.500.000 auksinų investiciniems darbams organizuoti. Vietos lenkų spauda praneša ir kiek, kuriam tikslui iš šios sumos yra skiriama lėšų. Nemaža jų yra paskirta atskiroms apskritims, kur taisomi ir tiesiami nauji keliai.

Tarp kitko, 800.000 auksinų paskirta Vilniaus vaivadijos įstaigos nuožiūrai. Ši suma yra numatyta trims keliams į Lietuvą pataisyti, būtent: Vilnius—Zaviasai, Vilnius—Maišogala ir iš Varėnos stoties į Varėnos miestelį.

Be to, spaudoje pasirodė žinių, kad ir Baltstogės vaivadijoje tarp kitų investicinių darbų yra numatytas plento Gardinas — Druskininkai užbaigimas.

Hitleris jau Ryme

Šio mėn. 3 dieną į Rymą atvyko Vokietijos kancleris Hitleris. Su juo kartu atvyko daugybė palydovų, kurie važiavo dviem specialiais traukiniais.

Italijoje Hitleris ir jo palydovai buvo labai iškilmingai sutikti. Visi italų laikraščiai plačiai rašo kaip apie Hitlerio atsilankymą Italijoje, taip ir apie abiejų valstybių tariamai gerus santykius.

Tuo tarpu Europos spauda yra visai kitokios nuomonės ir aiškiai pažymi, kad šiuo metu santykiai tarp Vokietijos ir Italijos yra gerokai ataušę. Visų pirmą niekam nėra paslaptis, kad italams nepatiko, kai nesenai vokiečiai užėmė Austriją, o vokiečiams irgi nepatiko, kai italai suėjo į glaudžius santykius su anglais.

Žodžiu, vieni kitiems turi ką pasakyti ir dabar, turėdami progos išsikalbėti, tikrai pasakys. Todėl spėjama, kad šalia paradų, rautų ir kitų iškilmių, kurios rengiamos Vokietijos svečiams, už kulisų bus visai kitaip kalbama.

Kad taip yra, galima spėti net iš pačių italų spaudos. Viename įtakingame dienraštyje „Giornale d'Italia" vyriausias fašistų publicistas Gayda aiškiai pažymėjo, kad tarp Italijos ir Vokietijos negali būti jokių nesutarimų, nes italai turi būti Viduržemio jūros šeimininkai, o vokiečiai šiaurės vandenyse.

Deja. Vokiečiai yra kitokios nuomonės ir todėl šis plačiai reklamuojamas broliavimasis atrodo dirbtinis.

Vizitai Kaune ir Varšuvoje

Kaip žinia, Lenkijos vyriausybė prie savo pasiuntinybės Kaune paskyrė kariuomenės atstovu (atašė) pulkininką Mitkevičių, kuris, kaip jau buvo minėta, tuojau po Velykų išvyko į Kauną.

Dabar pranešama, kad pulkininkas Mitkevičius jau padarė vizitus įvairiems vyriausybės ir kariuomenės atstovams. Balandžio 30 dieną pulk. Mitkevičių priėmė vyriausias Lietuvos armijos vadas generolas Raštikis.

×

„Gazeta Polska" praneša, kad šio mėn. 2 dieną Lenkijos užsienių reikalų ministeris Bekas priėmė Lietuvos pasiuntinį min. Škirpą. Kartu buvo priimtas ir dir. Augustaitis, kuris pirmininkauja Lietuvos delegacijai deryboms dėl tiesioginio susisiekimo geležinkeliu.

Į Kauną iš Vilniaus kasdien eisią trys traukiniai

„Słowo" praneša, kad ryšium su vedamomis Varšuvoje derybomis dėl tiesioginio susisiekimo geležinkeliu, Vilniaus geležinkelių direkcijoje esą manoma, kad į Kauną iš Vilniaus kasdien eisią trys traukiniai.

Pirmas traukinys eitų rytą; šis traukinys būtų pritaikytas prie Varšuvos traukinio, kuris ateina į Vilnių 7 val. 45 min., ir prie traukinio, kuris 8 val. 13 min. išeina iš Vilniaus į Varšuvą.

Antras traukinys eitų popietinėmis valandomis ir būtų pritaikytas prie Varšuvos traukinio, kuris ateina į Vilnių 16 val. 8 min. ir, pagaliau, trečias traukinys eitų naktį apie 23 val. 30 minučių.

Vilniaus lenkų spauda nusiskundžia

Ryšium su prasidėjusiomis Kaune derybomis dėl susisiekimo tarp Lietuvos ir Lenkijos vandeniu, o ypač dėl plukdymo miško Nemuno ir Neries upėmis, Vilniaus lenkų dienraštis „Kurjer Powszechny" šio mėn. 3 dieną štai ką rašo:

„Ūkio savivaldybių sluoksniuose reiškiama bent kiek nusistebėjimo, kad į delegaciją, kuri išvyko į Kauną vesti derybas dėl susisiekimo vandeniu su Lietuva, — nepateko nė vienas atstovas iš tinkamai nusimanančių šiuo klausimu sluoksnių. Paprastai į tokias rimtas derybas esti kviečiami suinteresuotų sluoksnių atstovai, kaipo žinovai, kurie yra būtini pasirašant tarptautines sutartis dėl tokių painių techniškai ūkiškų klausimų.

Tiesa, vienas oficialus atstovas, prieš išvykdamas Kaunan, tarėsi Vilniaus Prekybos ir Pramonės Rūmuose, kur, reikia manyti, buvo tinkamai painformuotas, nes Rūmuose jau nuo seniau yra renkama reikalinga medžiaga.

Aišku tačiau, kad pasirašant sutartį atsiras įvairių sunkumų, kurie be ūkio gyvenimo žinovų vargiai bus išspręsti. O tai ir bus tam tikri trūkumai, dėl kurių vėliau sunku bus ekonomiškai išnaudoti susisiekimo sutartis".

Lietuvių delegacija lankėsi Zakopane

Kaip žinia, balandžio 29 dieną Varšuvoje prasidėjo tarp Lenkijos ir Lietuvos derybos dėl tiesioginio susisiekimo geležinkeliu. Laisvu nuo darbo metu lietuvių delegacija su direktoriumi Augustaičiu priešakyje buvo nuvykusi į Zakopanę.

Čia, kaip praneša lenkų spauda, lietuvių delegacija, su kuria kartu buvo ir Lietuvos pasiuntinybės sekretorius Kairiūkštis, aplankė Jono Biliūno kapą.

Mūsų rašytojas Jonas Biliūnas 1906 ir 1907 metais, sirgdamas džiova, gydėsi Zakopane ir čia 1907 metais mirė.

Pernai spaudoje buvo pasirodžiusių žinių, kad Jono Biliūno palaikai būsią pervežti į Kauną, tačiau iki šiol šis klausimas dar neišspręstas.

„Slana taki neprimietili"

Visi Europos laikraščiai ir toliau rašo apie praėjusią savaitę įvykusius svarbius Londone pasitarimus, kurių metu atsakingi anglų ir prancūzų politikai aptarė aktualiausius politinius klausimus.

Apie tai „Aido" skaitytojai jau buvo painformuoti praėjusiame numeryje. Šiuo žygiu pravartu nors trumpai pažymėti vienas labai įdomus reiškinys, kurį komentuoja visa spauda.

Būtent, pasitarimų metu Londone anglų ir prancūzų delegatai informavo apie pasitarimų eigą ir jų rezultatus daugelio didžvalstybių pasiuntinius. Kitas, žinoma, klausimas, kad nei anglai, nei prancūzai visko nepasakė, bet pritimos formos laikėsi visų kitų didžvalstybių atvilgiu, išskyrus Sovietų Rusiją.

Pasitarimų metu, kaip dabar paaiškėjo, nieks neapsilankė pas Sovietų Rusijos pasiuntinį ir nieks jo nepasikvietė painformuoti apie derybas. Žodžiu, visi Sovietų Rusijos pasiuntinį... pamiršo.

Anglai apie Stalino planus

Šiomis dienomis didžiausiame anglų dienraštyje „Times" buvo įdėtas straipsnis, kuriame kalbama apie Rusijos diktatoriaus Stalino tolimesnius planus.

„Times" dienraščio nuomone, garsusis Kominternas, toli gražu, neatsisakė nuo pasaulinės revoliucijos sumanymų ir tuo tikslu komunistai ypač yra sustiprinę savo propagandą demokratinėse valstybėse.

Toliau laikraštis teigia, kad šiuo metu komunizmo propagandos centras yra Paryžiuje ir Prahoje. Iš šių miestų komunistai varo agitaciją ir kitose valstybėse.

Kartu „Times" pažymi, kad Stalinas be jokio pasigailėjimo žudo visus savo net ir artimiausius bendradarbius, kurie yra priešingi jo sugalvotiems planams.

Baisi lėktuvo katastrofa

Sudegė 19 žmonių

Balandžio mėn. pabaigoje Albanijos sostinėje Tirane įvyko karaliaus Zogu vestuvės su viena vengre. Vestuvių iškilmėse dalyvavo daug ir užsienio svečių.

Iškilmėms pasibaigus, šio mėn. 1 dieną iš Tirano į Rymą išlėkė didelis italų lėktuvas 19 asmenų, jų tarpe ir Albanijos pasiuntinys Ryme Bei Vile. Kartu, kaip pranešama, lėktuvu buvo vežama daug brangių juvelirinių papuošalų, kuriuos vienas Paryžiaus juvelirinius buvo nuvežęs Albanijos karaliui, kad jis turėtų iš ko išrinkti jungtuvinę savo žmonai dovaną. Pasak spaudos, tų brangenybių esą būta už 12 milijonų frankų.

Lėktuvas, kuriuo skrido vestuvių svečiai ir buvo vežamos brangenybės, netoli Neapolio užkabino kalno viršūnę ir užsidegė. Lėktuvas, sprogus benzinos statinėms, sudegė. Taip pat sudegė visi keleiviai; žuvo ir visos vežtos brangenybės.

Motinos diena ir mūsų gimtoji kalba

Motinos meilė kaip saulė—šildo ir šviečia. Silpnas vaikelis, atėjęs į šį pasaulį, tikrai būtų pasmerktas žūti, jeigu jo neglobotų motina, kuri nieko savo vaikui negaili. Nutraukdama nuo savęs gardesnį kąsnį, skuba ji supenėti savo mylimajam vaikeliui, kad tik šis greičiau augtų ir stiprėtų. Jautri motinos širdis greičiau nei kieno kito supranta ir atjaučia kiekvieną vaiko norą, kiekvieną jo vaikišką riksmą ir judesį. Budri motinos akis visur seka savo vaiką ir jį saugo. Vaiko šypsnis ir džiaugsmas — motinai tikras atlyginimas už jos nemiegotas naktis ir kitokį vargą.

Tur būt, nėra tokio vaiko, kuris nebūtų prisirišęs prie motinos ir tokios motinos, kuri nemylėtų savo vaiko. Galima tad įsivaizduoti, kaip nelaimingas tas vaikas, kuris netenka savo motinos. Našlaitėliui drauge su motina miršta visa jo laimė, pranyksta maloniausia šiluma, šildžiusi jį silpną ir menką dienas ir naktis. Lietuvių dainos našlaičio likimą lygina su gulinčiu ant kelio akmenėliu, kurį visi spardo ir mindo, su gegutėle, kuri dieną naktį kukuoja, skųsdamasi savo likimu. Motina, būdama neišsenkamas meilės šaltinis, tačiau dažnai daug nukenčia ne tik nuo savo vaikų, bet ir nuo vyrų, kurie moka būti gana žiaurūs ir nejautrūs. Motina — tikra kiekvienos šeimynos vargo pelė, tikra avilio bitutė, atliekanti didelį auklėjimo darbą. Tad nenuostabu, kad jos reikšmei geriau įsisąmoninti ir suprasti rengiamos visose tautose motinos savaitės ir dienos, kurių metu rengiamos akademijos, skaitomos paskaitos ir deklamuojami eilėraščiai. Suprantama, motina yra ir visos tautos auklėtoja. Dėl to turime ją ne tik žodžiu per tam tikras savaites ir dienas garbinti, bet ir darbu tikrai mylėti ir gerbti per visą gyvenimą.

Juk motina yra taip pat pirmoji mūsų gimtosios kalbos mokytoja. Jai mėginome tarti pirmuosius savo garsus, jai laikėme pirmuosius savo kalbos garsų mokslo egzaminus, ji mus mokė, kaip reikia ir kaip nereikia kalbėti. Be to, ji pirmoji mums lopšinę dainavo, tuo būdu kvėpdama mums melodijos supratimą ir dainos meilę, ji laisvu metu mums pasakas sekė, plėsdama ir turtindama mūsų vaizduotę. Žodžiu, ji davė tai, kas vadinama žmogaus dvasiniu turtu. Bet pažiūrėkim, kaip tas turtas mūsų saugomas ir gerbiamas Vos paaugęs kaimo piemenėlis, tik ėmęs ganyti, kiekviena proga, ypač kai supyksta, išmargina savo kalbą biauriais svetimais žodžiais, kuriuos mums paliko, kadaise ilgai viešpatavę mūsų krašte, rusai. Tų keikiamųjų svetimų žodžių jie išmoksta tikrai ne iš savo motinų Jų parsinešė vyrai, grįždami iš kariuomenės ar iš darbų, ir taip prigydė Lietuvos kaimuose ir šeimynose, kad ir šiandien, rusams seniai iš mūsų krašto pasitraukus, tie jų keikiamieji žodžiai tebėra žmonėse giliai įleidę šaknis. Norėdami pagerbti savo motinas, motinos dieną paskelbkime mūsų gimtosios kalbos šiukšlėms, biaurioms svetimybėms, kurios ne tik įžeidžia mūsų motinas, bet ir mūsų gimtąją kalbą teršia, griežčiausią kovą. Motinos garbės savaitė tebūnie mūsų kovos su visokiomis biauriomis kalbos svetimybėmis laiminga pradžia.

Kas nemyli savo kalbos, nemokėdamas ar nenorėdamas jos gerbti, tas nemyli ir savo motinos. Mūsų motinos ilgus amžius buvo ištikimos savo kalbos saugotojos. Jos nevažiavo nei į Maskvą, nei į Amūrą, nei į kitą kurį tolimą svetimą miestą savo kalbos teršti. Prisirišę prie savo gimtinės velėnos, per amžius ištikimai saugojo visa, ką pačios paveldėjo. Tad nereikia stebėtis, kad ir mokyklos suole lietuvių kalbos mokytojai savo silpniesiems mokiniams nuolat primindavo reikalą mokytis gimtosios kalbos iš savo motinų. Žymūs rašytojai, sukūrę nepaprastai vertingų kūrinių, dėkoja savo motinoms, kad juos išmokė kalbos.

Motinos savaitės metu pravartu būtų įsisąmoninti tiek lietuviško kaimo jaunuoliui, tiek lietuviui inteligentui, kad gimtosios kalbos grynumas, kova už jos neliečiamybę ir dailumą yra geriausia priemonė motinai pagerbti. Kaimo jaunuolis, kalbėdamas lietuviškai, tenieško žodžių svetimame žodyne, kurį parsinešė iš mokyklos ar iš kariuomenės. Teapsidairo ir suras trūkstamųjų žodžių, kiek norėdamas savo gimtajame kaime, savo šeimoje, pas savo tikrąją motiną. Lietuvis inteligentas, kuris rašo savo broliams šiokius ar tokius raštus, teieško savo straipsniams, savo knygoms lietuviškosios dvasios. Tegul nustoja juoktis iš tų žmonių, kurie visą amžių mokosi patys ir kitus ragina mokytis teisingos ir gražios gimtosios savo kalbos. Kitaip jie bus neverti savo motinų vaikai, sąmoningi ar nesąmoningi neklaužados, negerbią tikrųjų savo motinų. Kaip saugome mylimosios savo motinos kapą ir aptveriame jį, kad kas nereikalingas nemindžiotų šventos mums vietos, taip saugokime ir gimtąją savo kalbą, kad nebūtų joje vietos bet kokiai svetimybei, ypač biauriai, ypač žeminančiai žmogaus garbę ir vertę.

Taip mylėdamas ir saugodamas šią šventąją ugnį savo gimtąją kalbą, lietuvis kaimietis, artojas, amatininkas ir lietuvis inteligentas, kunigas, rašytojas, mokytojas, studentas, mokinys, man rodosi, geriausiai ir tinkamiausiai galės pagerbti savo motiną gyvą ar jau mirusią.

V. Martinkėnas.

Dir. Vielhorskio paskaitos apie Lietuvą

Balandžio mėn. 25—30 dienomis Rytų Europos Tyrimo Institutas buvo surengęs ciklą (eilę) viešųjų paskaitų apie šių dienų Lietuvos Valstybę. Paskaitose išnagrinėta Lietuvos Valstybės geografinė ir geopolitinė padėtis, politinė santvarka, kultūra ir jos ūkiškas gyvenimas. Paskaitas skaitė instituto direktorius ir seimo atstovas dr. Vl. Vielhorskis.

Reikia pastebėti, kad dr. Vielhorskis, Lenkijai sunormavus santykius su Lietuva, savo toną Lietuvos Valstybės atžvilgiu pakeitė. Ypač žymu buvo atmaina, palyginus tai, ką jis per paskaitas kalbėjo, ir tai, ką jis yra prirašęs apie Lietuvos Valstybę, neišskiriant netgi jo knygos — „Etnografinė Lietuva". Jeigu dar ne taip seniai jis nemokėdavo, o gal nenorėdavo būti Lietuvos atžvilgiu nešališkas, tai dabar stengėsi būti visai objektyvus ir visą laiką apie Lietuvos Valstybės atsiektus laimėjimus per 20 nepriklausomo gyvenimo metų kalbėjo palankiai. Ypač palankiai apibūdino sumaniai vedamą žemės ūkį Lietuvos Valstybėje, pabrėždamas pakeltąjį žemės našumą, gerą kooperacijų suorganizavimą ir finansų stiprumą. Pabrėžė taip pat didelius laimėjimus kultūros srityje. Kalbėdamas apie Lietuvos Valstybės tarptautinę padėtį ir užsienio politiką, dr. Vielhorskis bene pirmą kartą pastebėjo, kad Lietuva niekuomet nebuvusi nei germanofiliška, nei sovietofiliška. Anot jo, jeigu tam tikrais laikotarpiais (pradedant nuo Tautos Tarybos žygių) Lietuvos Valstybės santykiai būdavę artimesni su vakarų ar rytų kaimynais, tai esą būdavęs tik sumanus Lietuvos diplomatijos lošimas, atseit, apsukrumas. Susidėdama su Vokietija ar Sovietais, Lietuva tik išnaudodavusi tai, kas galima būdavę išnaudoti. Šiaip jau Lietuvos visuomenėje nebūdavę ir nėsą nei germanofiliškos, nei juo labiau sovietofiliškos tendencijos.

Vadinasi, Lietuvos Valstybė vedė visai savarankišką užsienio politiką. Šitoks dir. V. pasakymas yra labai charakteringas. Ką reiškia, mat, s i g n u m t e m p o r i s: kai norima, tai lengvai įžiūrima tokia dalykų padėtis, kokia ji iš tikrųjų yra ar buvo.

Lietuvos Valstybės atstatymas

Teisingai taip pat direktorius Vielhorskis pastebėjo, kad lietuvių tautinis atgimimas, o ryšium su tuo ir lietuvių nusiteikimas lenkų atžvilgiu atsiradęs pats savaime, o ne rusų pakurstytas, kaip daugelis lenkų tebemano. Tai buvęs natūralus pasipriešinimas lenkiškam elementui, jo norui vadovauti, kas anuomet Lietuvoje buvo.

Suklydo tačiau dir. Vielhorskis kalbėmas apie tai, kas atstatė Lietuvos Valstybę. Pasak jo, lietuvių karinių pajėgų nuopelnas esąs nedidelis, nes jos buvusios negausios ir todėl negalėjusios suvaidinti lemiamo vaidmens, atstatant Lietuvos nepriklausomybę. Dir. Vielhorskio manymu, Lietuvos Valstybės, lygiai kaip ir kitų valstybių, atstatymui svarbiausios reikšmės turėjusi tautų apsisprendimo teisė, atseit, šūkis, mestas prezidento Vilsono, Didžiajam karui baigiantis. Iš tikrųjų, niekas neginčija, kad lietuvių karinės pajėgos, kuriant Lietuvos nepriklausomybę, buvo palyginti negausios. Tačiau jeigu ne lietuvių susipratimas ir jų karinių pajėgų, kad ir negausių, pavartojimas, tai šian dien tikriausiai dar nebūtų nepriklausomos Lietuvos. Taigi pajėga, o ne kas kitas suvaidino svarbiausį vaidmenį, atstatant Lietuvos nepriklausomybę. Tiesa, daug padėjo Lietuvos Valstybei atsistatyti savotiška ano meto tarptautinė politinė būklė, daug padėjo ir tautų apsisprendimo teisė, tačiau tą teisę reikėjo jėga paimti, be jėgos būtų tikriausiai nieko neišėję. Antai, visa eilė tautų, kurios laukė iš kitur tautų apsisprendimo teisės įvykdymo, dar ir šiandien neturi nepriklausomybės. Nebūtų šiandien atstatyta ir Lenkija, jeigu nebūtų parodytos ir pavartotos moralinės ir fizinės pajėgos.

Vilniaus klausimas

Norėdamas būti išsamus, dir. Vielhorskis palietė pirmoje savo paskaitoje ir Vilniaus klausimą, apibūdindamas šio ginčo esmę. Pirmiausia paskaitos prelegentas nusakė Lietuvos nusistatymą Vilniaus reikalu ir suminėjo Lietuvos argumentus šiame reikale. Kokie tie argumentai? Pirmoj eilėj prelegentas apibūdino istorines lietuvių pretensijas į Vilnių. Toliau suminėjo Maskvoje pasirašytą (1920 metų liepos 12 d.) sutartį tarp Lietuvos ir Sovietų Rusijos, pagal kurią Vilnius atiduotas buvo Lietuvai. Apie Suvalkų sutartį prelegentas pasakė keletą žodžių tik kitą dieną, kai jam kažkas pastebėjęs, kodėl jis, kalbėdamas apie Lietuvos argumentus Vilniaus atžvilgiu, nepaminėjęs Suvalkų sutarties.

Kaip atrodo lietuvių argumentai dir. Vielhorskio akyse? Pasak jo, lietuvių argumentai esą silpni ir nepagrįsti ir jeigu jais būtų remiamasi, tai visa Europa, esą, turėtų būti išraizgyta naujomis valstybių sienomis. Be to, lietuviai, esą, naudoją savo argumentams tik seniausią istorijos dalį. Vėlesnės istorijos dalį lietuviai atmetą. Taip, esą, daryti negalima, nes tai, esą, nelogiška. Lenkai čia, esą, daug logiškesni, nes jie žiūri ne praeities, o dabarties, jiems svarbu tai, kas yra, o ne kas kada nors yra buvę.

Dir. Vielhorskio nuomone, be reikšmės esanti ir 1920 m. Maskvos sutartis. Pasak jo, 1918 m. rugpiūčio 29 d. Rusijos vyriausybė atsisakiusi nuo sutarčių, kuriomis buvo padalinta senoji Lenkijos — Lietuvos Respublika. Tuo reikalu Rusijos vyriausybė nusiuntusi notą Vokietijos vyriausybei, pažymėdama, kad padalinimas buvęs įvykdytas prievarta, priešingai tautų apsisprendimo dėsniui, todėl Sovietų Rusija atsisakiusi nuo suverenumo teisių į tas žemes, kurios buvusios senosios Rusijos valdžioje. Paprastai tariant, Sovietų Rusija išsižadėjusi tų lenkų — lietuvių žemių (taigi ir Vilniaus), kurios buvo senosios Rusijos valdžioje. Dir. Vielhorskis, remdamasis kitais lenkų teisininkais, nesupranta, kaip Sovietų Rusija, vieną kartą Vilniaus išsižadėjusi, kitą kartą jį atiduodanti kam nori. Tai būtų, esą, vis tiek, jeigu kas nors tą patį daiktą du kartu pardavinėtų, ir dargi visai atskiriems pirkėjams.

Suvalkų sutartis, pasak prelegento, irgi esanti visai be reikšmės. Todėl jis apie ją nenorėjo ir kalbėti.

Paskaitosna žmonių rinkdavosi gana daug. Matėsi nemaža valdininkų, miestiečių, o ypač daug buvo paprastų darbininkų.

A. P.

A. Vaičiulaitis.

ŽVEJAI

(Pabaiga).

— Žinai ką, Petrai, tarė jie, susėdę kur papuolė, būk žmogus kvailas ar gudrus, o kai pamąstai, gerai apsvarstai, nieko daugiau nenusprendi reikia eiti išpažinties — gavėnia baigiasi.

— Aš juk ne kunigas, tarė Petras, lyg jų būklės nesuprasdamas, ko jums reikia?

— Nieko, brolau, nepadarysi, atsakė jam. Mums ramiau būtų, jei visi sykiu nueitume. Lyg smagiau, lyg ką..

— Reikėjo šitaip ir sakyti, prabilo Petras. Puiki mintis! Kur daugiau, vis drąsiau.

Jie susitarė, kada eis, o paskui ligi gaidystės kalbėjosi. Kai jie atsiskyrė, buvo nusprendę ir kur susitiks, ir kokioj tvarkoj prie kunigo eis.

Dar neprašvito, bet rytuos miglos pilšėja. Laukuose tuščia. Daiktais dar matyti balti, jau baigią tirpti, kąsniai. Jokio balso negirdėti, tik kur-ne-kur penkiems keleiviams purptelia sučirškęs vyturėlis. Iš ūkanų išsineria kuosų būrelis ir, tingiai kiauktelėjusios, pralėkia aukščiau jų galvų, vėl tamsoje pranykdamos. Toli, dvare, sukilę bernai retkarčiais surinka, o kaime šuo amtelėja.

Kol miestelį pasiekė, Petras vieną kitą žodelį iš bičiulių teišgirdo. Nė neturėjo apie ką šnekėti. Miestely dar maža kas tebuvo sukilę. Vienur kitur jau spinksojo žiburys, kai kur pasirodydavo papurusi galva. Tik retkarčiais jie pralenkdavo susikuprinusią senutę, kuri, prie krūtinės sudžiuvusiomis rankomis storas maldaknyges prispaudusi, į bažnyčią skubėjo.

Bažnytėlė nedidelė, medinė. Viduje dar tamsiau, negu ore. Kelios lempos mirkčioja, mažą ratą tenušviesdamos. Iš altorių žiūri tylūs, ramūs šventieji į apsupančias juos sutemas ir lėtai slankiojančius šešėlius.

Bet aplink klausyklą pilna žmonių. Ilga ilga virtinė kantriai stovi. Vieni, sučiaupę lūpas, pasidavę rimties ir šventumo nuotaikai, mąsto, kiti meldžiasi. Retkarčiais kažkas tyliai atsidūsta, ar susigraudinusi moteriškė slapčia skepetaitės kraštu ašarą nubraukia.

Vyrai, į eilę atsistoję, pamatė, kad laukti reikės ilgokai. Klebono klausykloje dar nebuvo. Bet greit iš zakristijos pasirodė jo baltas stuomuo. Greita eisena rodė jo karštą būdą. Geras buvo tai žmogus, bet staigus, kaip ugnis. Tačiau kaip greit supykdavo, taip greit ir atsileisdavo.

Kol Petras klausyklą pasiekė, jau visai prašvito. Daug žmonių išsiskirstė, tik vienas kitas dar meldėsi. Klebonas kelisyk buvo išėjęs, be to, kiekvieną ilgai laikė.

Kai jau Petras pirmas prie langelio atsistojo, jam pasidarė nejauku ir sunku. Pas kitą kunigą — ai nieko, gi dabar, žmogau, lyg išmaldos prašyti rengiesi. Netyčia pasisukęs į šalį, pamatė draugų veiduose tą patį jausmą: ir jie truputį neramūs, lyg nusiminę.

Bet tuo tarpu klebonas subeldė į kitą klausyklos šoną. Petras pakilo, priėjo prie pat klausyklos ir atsiklaupė. Pasakojo akis nuleidęs, viską paeiliui, taip, kaip buvo susiskaitęs, nieko nepraleisdamas. Palengva palengva pakėlęs akis žvilgtelėjo į jau truputį pavargusį kleboną. Jis sėdėjo ramus, vieno kito dalykėlio kartais paklausdamas. Petras pirmiausia sakė apie pačius mažuosius dalykėlius, nusikaltimus, o toliau didesnius. Bet prie kiekvienos didesnės nuodėmės ramumas iš klebono veido nyko. Kartą pakando lūpą, kitą „negerai taip, vaikeli", pasakė. Kai Petras priėjo prie žuvų, valandėlę stabtelėjo, bet greit susigraibė ir pasakė.

— Kieno žuvis, sūnau? — tarė klebonas.

— Jūsų, atsakė Petras ir nė nepajuto, kaip šiurpulys per visą perėjo.

— Ką? paklausė nesupratęs kunigas. Kaip, mano?

— Mes buvom jūs žvejai, pasakė jam.

Staiga klebonui viskas paaiškėjo. Ir jam prieš akis stojo visa skriauda ir nuostolis. Karštas iš prigimimo jo kraujas užvirė, kaip laikė aukštai į klausyklos šoną įrėmęs ranką, taip visu smarkumu ir paleido ją žemyn, kad durelės taip sudundėjo ir aptuštę bažnyčioj nuaidėjo, jog atrodė, lyg smarki vėtra būtų pro duris į vidų įsiveržusi ir po skliautus šėlusi.

Eik sau! sušuko klebonas.

Petras visai nesitikėjo, kad pavarys. Ot, mąstė pasibars, ir tiek. Jis pasitraukė į šalį, o atsigręžę žmonės žiūrėjo į jį, kaip į vilką; viena kita moterėlė taip reikšmingai linktelėjo galvą, lyg jai būtų paaiškėję, kada pasaulio pabaiga ateis.

Dar keturisyk, nors netaip smarkiai, sudundėjo klausyklos durelės, dar keturi pavaryti vyrai nuėjo į šalį, o geroms kūmutėms pasaulio pabaiga keturisyk aikštesnė tapo.

Kai paskutinis nuleidęs galvą ant galų pirštų nuo klausyklos pasitraukė, Petras pažiūrėjo atgal. Jo žvilgsnis staiga pataikė ant klebono, iškaitusio, bet jau netaip smarkaus. Ir netikėtai juodviejų akys susitiko. Petras nenorėjo savim tikėti pamatęs, kaip klebonas pakėlė ranką ir jį pamojo.

Vaikinas priėjo, ir kunigas liepė baigti išpažintį. Jis klausė ramus, akis nuleidęs, lyg savo pasikarščiavimo gėdydamasis, nė žodžio nesakydamas.

Po Petro prie klausyklos grįžo keturi jo draugai.

Buvo tai garsioji išpažintis, apie kurią ir dabar Petras, jau žilas žilutėlis senis, nesusijaudinęs negali papasakoti.

Kelios savaitės praslinko. Saulės pietų vėjas pūstelėjo ir žemė pradžiūvo. Ežere darbas vėl prasidėjo. Vyrai buvo manę, jog jų nesamdys, bet ne tik kad pasamdė, o ir užveizdą atleido. Jie dirbo sąžiningai. Tačiau jiems sunku tapdavo, kai praėjusias dienas atsimindavo. Petrui dažnai rodės, jog klebonas kur stovi, lyg kokia dvasia, ir į juos žiūri. Ne, nežiūri, dar pikčiau — jų darbus žino. Tuomet, norėdamas tai pamiršti, taip smarkiai dirbdavo, kad, sulaukus vakaro, visą skaudėjo. Jis jautė, kad tarp jų, darbininkų, ir klebono kažkas stovi. Kažkas nejauku, lyg šmėkla tarp jų stovi ir ramumą drumsčia.

Graži diena. Vyrai pačiame ežero vidury tinklus leidžia, o aukštai saulutė juokiasi ir smulkutėmis vilnimis žaidžia. Čia kregždė pro jų galvas pralekia ir balta krūtine į ežero paviršių suduoda, ten naras ant vandens supasi ar bailių ančių būrelis irstosi.

Vyrai traukia tinklą ir mąsto, kas galėtų būti, kad toks sunkus.

— Gal akmenį pagavom? — spėja vienas.

— Gal koks kelmas? —taria antras.

— Kas čia kelmą dės—abejoj trečias.

Čekai ginsis iki paskutiniųjų

Sako generolas Sikorskis

Visi pripažįsta, kad, vokiečiams užėmus Austriją, pablogėjo Čekoslovakijos padėtis, o ypač kai šioje valstybėje gyveną vokiečiai pakėlė galvas ir pastatė tokius reikalavimus, kurių jokios nepriklausomos valstybės vyriausybė negalėtų išpildyti.

Čekoslovakijos vokiečių bruzdėjimas neturi nieko bendra su kova dėl teisių, nes Čekoslovakijoje tautinės mažumos daugiau turi teisių, negu kurioje kitoje valstybėje. Vadinamųjų Sudetų vokiečių griežti reikalavimai yra ankštai susiję su Berlyno planais, apie kuriuos Europos spaudoje vis daugiau randame žinių.

Šį klausimą suglaustai apibūdino žinomas karo žinovas generolas Vl. Sikorskis, įdėjęs Varšuvos dienraštyje „Kurjer Warszawski" šio mėn. 1 dieną straipsnį. Autorius savo straipsnį pavadino simboliškai „Kai raktai pateko į vokiečių rankas".

Kokie raktai? O gi štai kokie. Iki Austrijos užėmimo, Čekoslovakija su Vokietija turėjo 1.539 kilometrų sieną, kuri eina kalnuotomis vietomis. Tuo tarpu Čekoslovakijos siena su Austrija kaip tyčia yra žemoje vietoje, pro kurią puldami vokiečiai Čekoslovakiją neturėtų jokių sunkumų. Kol kas, aišku, vokiečiai dar nepuola, bet Austrijoje yra sutraukta nemaža vokiečių kariuomenės, kuriai vadovauja generolas Bokas, žinomas prieš Čekoslovakiją paruoštų planų autorius.

Generolos Sikorskis ta praga pažymi, kad visa vokiečių kariuomenė yra karo stovyje. O reguliarės kariuomenės, kaip jau praėjusiame „Aido" numeryje buvo rašyta, vokiečiai turi apie vieną milijoną. Gen. Sikorskis sako, kad vokiečiai turi 850.000. Skirtumas, kaip matome, mažas. Kartu autorius paduoda, kad vokiečiai turi ne 2.500 karo lėktuvų, bet 3000 ir 160.000 karo lakūnų.

Toliau autorius teigia, kad vokiečiai ateityje mėgins tiesiog žaibo greitumu užimti numatytas žemes, nes kiekviena diena vokiečiams galinti duoti daug pralaimėjimų. Kodėl? Todėl, kad vokiečiai neturi pakankamai karininkų ir puskarininkų *) naujai sumobilizuotai kariuomenei. O kariuomenė, kuri neturi gerų ir prityrusių vadų, yra menkos vertės.

Iš eilės autorius pasako savo nuomonę dėl Čekoslovakijos, visų pirma pareikšdamas, kad jei pirmieji puolimai nepavyksta, jei užpultieji suspėja kiek ilgiau spirtis, karas gali nusitęsti ilgai ir tada net užpuolikai nėra tikri laimėjimo. Gen. Sikorskis kaipo pavyzdį suminėjo Ispaniją, kurios vyriausybė, laiku suorganizavusi apsigynimą, iki šiol atkakliai kovoja. Tas pat yra ir Kinijoje, kur karui galo vis dar nematyti ir kažin kuo jis galės pasibaigti.

Dėlto gen. Sikorskis daro išvadą, kad net skubus ir sumotorizuotas puolimas galįs pasibaigti ilgų metų... karu, kas ypač gali būti pražutinga vokiečiams. Kas pažymėtina, kad gerai ginkluota ir pilna pasiryžimo kariuomenė gali spirtis net labiausiai motorizuotoms dalims, kurios dabar nėra pasakiškai baisios, kaip apie jas iki šiol buvo manyta.

Gen. Sikorskio nuomone, čekai yra pasirengę gintis iki paskutiniųjų ir be kraujo praliejimo neduos nė vienos žemės pėdos. O kai čekai galės ilgai gintis, tolimesnė karo eiga galėsianti būti ir šiokia ir tokia. Be to, gen. Sikorskis ta proga dar primena Čekoslovakijos sąjungininkes Prancūziją ir Sovietų Rusiją.

Prancūzijos nusistatymas visiems yra žinomas ir nieks neabejoja, kad jei tik vokiečiai puls Čekoslovakiją, tai Vokietijai skelbs karą Prancūzija, o su ja eina ranka rankon... Anglija.

Dėl Sovietų Rusijos gen. Sikorskis yra kitokios nuomonės visų pirma todėl, kad ši didžvalstybė neturi sienos nei su Vokietija, nei su Čekoslovakija ir todėl Sovietų kariuomenė turi užkirstą kelią. Bet lieka... karo lėktuvai, kurių Sovietų Rusija turi 4.500. Kartu autorius priminė, kad naminiame Ispanijos kare Sovietų Rusijos lėktuvai vaidina didelį vaidmenį. O Čekoslovakija yra daug arčiau negu Ispanija.

Taip, paviršutiniai atpasakojus, atrodo svarbiausios generolo Sikorskio straipsnio mintys. Iš jų matome, kad kol kas gardus vokiečiams kąsnis — Čekoslovakijos dalis, yra labai kietas ir neįkandamas. Jei prieš šio kąsnio lietimą įspėja vokiečius Paryžius su Londonu, tai yra rimto pagrindo guostis, kad visi vokiečių šūkavimai kol kas tik šūkavimais ir paliks.

Politikas.

*) Neseniai spaudoje buvo pasirodžiusi žinia, kad visi vokiečių atsargos karininkai gyveną kitose valstybėse, netgi Amerikoje, gavo įsakymą kuo greičiau sugrįžti į Vokietiją. **P.**

Pavasario rūpesčiai kaime

Visokių rūpesčių kaimo žmonės turi ne tik pavasarį, bet per visus metus. Vienas darbas dar nebaigiamas, o jau, žiūrėk, laukia dešimtys kitų. Rūpestingas kaimo gyventojas neturi laiko kortomis lošti arba turgaus dieną smuklėje prie buteliuko sėdėti. Nors iš kitos pusės yra ir tokių „išminčių", kurie sako, kad ir dieną naktį triusdamas aukso kalnų nesukrausi.

Šitaip galvodami, kai kurie nemėgsta pirkioje grindžių, sakydami, kad molinė asla praktiškesnė, nes nereikia plauti ir prinešto purvo nematyti. Nepatinka jiems ir tvoros aplink namus, nes apsitvėrus gyvuliai negali į kaimyno daržų patekti. O kai to nėra, tai nėra kaip ir bartis su kaimynais. Be to, kai kurie ūkininkai nevertina daržo arba gėlių darželio. Daugeliui, turbūt, yra žinoma, kad yra vietų, kur ūkininkai savo daržus išnuomoja žydams, o šie juose prisiaugina gražių agurkų, kopūstų ir kitokių daržovių, nuvežą turgun, parduoda tiems patiems ūkininkams.

Daugeliui, atrodo, ir sodai nepatinka, nors vaisiai labai gardūs. Rudens metu, kai į turgų atvežama nusususių kriaušių arba pusiau laukinių obuoliukų, tai mūsų ūkininkų dažnai tuos vaisius gorčiais išnešioja, kaip vėjas lapus. O jeigu vienas kitas kaimynas užsiaugina šiokį tokį vaismeduką, tai nuo vaikų (kurie dažnai turi daugiau kaip 20 metų amžiaus) negalima apsiginti, kaip vasarą nuo musių: vos užsimezgusius nuneša su lapais ir šakomis. Tuo tarpu kiekvienas ūkininkas prie namų turi sklypą žemės, kuriame būtų galima užsiauginti, jeigu ne keliasdešimts, tai bent keliolika vaismedžių. Dabar jau ir vaismedžiai nebrangūs, o, be to, stropesnis gali ir pats jų prisiauginti.

Bet ką čia kalbėti apie vaismedžius jeigu ir prasti medžiai aplink mūsų sodybas, užuot daugėję, pradeda nykti. Kol dar augo senelių ir vėjo pasėti bei pasodinti ąžuolai, beržai, liepos, tol mūsų kaimai buvo paskendę medžiuose. Bet kai šie paseno ir išdžiūvo arba kai ūkininkai persikėlė į vienkiemius, sodybos liko plikos, nuogintos Vėjas plėšo stogus, žiemą suneša po durimis sniego kalnus, vasarą sunku surasti jaukesne pauksnę, jokis paukštis neužsuka į sodybą. Nyku, nejauku, lyg dykumoje. Rodos, nieko nebūtų lengvesnio, kaip kiekvieną rudenį arba pavasarį pasodinti aplink sodybą po keletą medelių, kurie po keletos metų papuoš sodybą ir suteiks daug naudos ir malonumo.

Besidairydami apie sodybas, užtiksime daug ir kitų trūkumų, kurie dažnai ūkininkui atneša daug žalos. Pavyzdžiui, kiek galima užtikti namų, kurių dumtraukiai (kaminai) vos kyšo iš šiaudinio stogo ir tie dar sukalti iš lentelių arba iš sugedusio skardinio kibiro sudurstyti, sulopyti. Negana to, toki dumtraukiai nedažniau, kaip 1—2 kartus per metus valomi. Todėl nereikia stebėtis, kad vasaros metu, kada šiaudiniai stogai esti labai išdžiūvę, mažiausia kibirkštėlė sukelia gaisrą, kuris paverčia dūmais ir anglimis visą ūkininko turtą.

Kalbant apie gaisrus dar tenka priminti, kad vasaros metu gana dažnai trobą uždega žaibas. Seniau žaibas buvo Dievo rykštė. Žmogus nemokėjo nuo jo apsiginti. Tačiau dabar taip sakyti negalima. Nuo žaibo galima apsiginti įsitaisius žaibolaidą (perkūnsargį). Dabar jau yra žaibolaidų, kurios visiškai apsaugo trobą nuo žaibo. Tiesa, šios brangokai atsieina, nes reikia įtaisyti ant kiekvieno stogo. Bet yra stiebinės žaibolaidos, kurių vienos užtenka visai sodybai. Ši kaštuoja apie 20 auks, kuriuos išleidus apsaugojama tūkstančiai auksinų?

Suglaustai tariant, reikia pasakyti, kad pavasarį kiekvieno ūkininko pareiga, be pavasariškų lauko darbų, *aptvarkyti savo sodybas*. Pirmiausia, kaip jau buvo minėta, reikėtų aptarti tvoros aplink daržus ir sodus, o prieš namus padaryti gražus gėlių darželis, aptveriant jį stačiomis lentelėmis. Puošiant sodybą, būtinai reikia ją apsodinti medžiais. Šie ir kiti minėti darbai ne tik kad duos naudos, bet suteiks malonumą jam ir praeiviui. Ką galima sakyti ir galvoti apie tą ūkininką, kurio sodyba gražiai aptvarkyta, medžiuose ir gėlėse skęsta? Žinoma, tą, kad šis ūkininkas darbštus, kultūringas, sumanus. Pas tokį mielai užsuks kiekvienas padorus praeivis ir su pagarba su juo elgsis, kalbės. Apie tokį ūkininką visi gražiai kalbės ir plačiai jį žinos. O kas gi nenorėtų, kad jo gerai neminėtų, negerbtų, neskaitytų protingu, darbščiu? Todėl kiekvienas lietuvis ūkininkas tegul pavasarį savo sodybą taip aptvarko, kad ji kiekvienam teiktų malonų, jaukų vaizdą.

J.

MANO PASTABOS

Rašau tėvams prašymą.

Gegužės mėnuo skiriamas motinos garbei. Šiuo klausimu savo nuomonę aš pasakiau praėjusiame „Aido" numeryje. Dabar irgi noriu paliesti tą patį klausimą, tik kiek kitaip.

Yra nepaprastai skaudu, kai vaikai negerbia tėvų, kai lengvamaniškai laužo ketvirtąjį Dievo įsakymą. Skaudu, jei mus įžeidžia svetimas žmogus, bet šimtą kartų skaudžiau, kai mus įžeidžia mūsų artimieji, arba net ir vaikai.

Tačiau, kaip visi kiti gyvenimo geri ir blogi reiškiniai turi savo atsiradimo priežastį, taip ir neleistinas vaikų elgesys su tėvais turi turėti savo priežastį, savo užuomazgą. Įsigilinęs į šį klausimą, aš prieinu nuomonės, kad čia esama ir tėvų kaltės.

Visų pirma šlubuoja auklėjimas, o vietomis kaimo žmonės iš viso nežino, kad reikia vaikus auklėti, kad reikia jiems duoti ne tik pastogė, duonos gabalas ir šioks toks rūbas, bet vaikus reikia mokyti gerų dalykų, reikia jiems būti pavyzdžiu. Žodžiu, reikia rūpintis, kad vaikai išaugtų į gerus žmones, kad subrendę kūnu, suėję metuosna, ir galvoje turėtų nors kiek aliejaus.

Ką betgi padarysime, kad mūsų kaime yra suaugusių žmonių, kurie nei skaityti, nei rašyti nemoka, kurie per visą savo gyvenimą neturėjo knygos rankose. O betgi tokie žmonės sudaro šeimas, susilaukia vaikų, kurių visiškai neauklėja, nes nežino, kas tai yra auklėjimas. Ir iš tikro, daug nuplauks upėmis vandens, kol mūsų kaime bus suprasta vaikų auklėjimo reikšmė.

Dabar šį trūkumą kai kur išlygina pradžios mokyklos. Tačiau mokykla, nors ir geriausia, neatstos šeimos ir tik iš gerų, pavyzdingų šeimų išeina didieji žmonės.

Kyla klausimas, kas reikia daryti, kad mūsų kaime vaikų auklėjimas būtų nors iš dalies pagerintas? Atsakyti tenka šitaip. Tėvų, kurių irgi nieks neauklėjo, mes neišmokysime, kad jie gerai auklėtų savo vaikus. Išeitis betgi yra.

Štai su šiuo „Aido" numeriu pradedamas leisti vaikams skiriamas priedas. Gal jame ir nebus kažko nepaprasto, kažko naujo. Bet, brangūs skaitytojai, kiek aš žinau, tai „Varpelyje" darbuojasi žmonės, kurie gerai pažįsta mūsų vaikų norus, troškimus, gerai žino, ko reikia, kad vaikai išaugtų į gerus žmones, į tikrus lietuvius. O tai jau žymiąja dalimi ir bus va kų auklėjimas, kas ypatingai kiekvienam lietuviui turi rūpėti, o ypač tai turi rūpėti tėvams, kurie patys nemoka vaikų auklėti, ar kiti gal ir laiko neturi.

Daugumas ir kaimo vaikų jau moka skaityti ir mielai draugaujasi su knygele ar laikraščiu, įdomaujasi gražiais skaitymėliais, lengvais eilėraščiais, galvosukiais, mislėmis, iliustracijomis ir panašiai. Negailėkime jiems nors to malonumo, kuriuo naudodamiesi vaikai išmoks daug naudingų dalykų, o juo labiau, kad vaikui spausdintas žodis yra daug svaresnis už pasakytą žodį.

Savo prašymą lietuviams tėvams baigiu, kviesdamas užsisakyti „Aidą", kuris reikalingas jums, kaipo suaugusiems, o jo priedas „Varpelis" jūsų vaikams, iš kurių tikitės susilaukti džiaugsmo ir paguodos. *R. M.*

— Eiro (Airijos) respublikos prezidentu parlamentas vienbalsiai išrinko d-rą Hyde.

— Šio mėn. 25 dieną išvyks į Švediją Lenkijos užsienių reikalų ministeris Bekas.

— Lenkijos ambasadoriumi Ryme yra paskirtas generolas Vieniava - Dlugošovskis.

— Spaudos pranešimu, daugelis pasaulio valstybių paskutiniu metu Amerikoje užsakė labai daug įvairiausių ginklų.

— Šio mėn. 4 dieną mirė Berlyne plačiai žinomas vokiečių publicistas Osieckis, gavęs pernai Nobelio literatūros premiją.

KORESPONDENCIJOS

Tverečius, Švenčionių apskr. *Žmonės domisi politiniais įvykiais.* Politika yra toks riešutas, kad ne kiekvienas jį įkanda. Ypač politika tolima yra sodžiui. Juo šviesesni yra sodžiaus gyventojai ir daugiau skaito laikraščių, juo politinės mintys jiems darosi suprantamesnės. Ir atvirkščiai.

Tverečiaus apylinkės lietuviai gyventojai yra žymiai apsišvietę. Čia beveik kiekvienas geresnis ūkininkas uoliai skaito laikraščius, seka politinį gyvenimą ir gerai orientuojasi faktų eigoje.

Kada kilo Ispanijoje karas, tverečėnai labai susidomėjo. Kai kuriuose kaimuose ūkininkai nusipirko žemėlapius ir kas šventę susirinkę rodė vienas kitam, kur eina gen. Franko, o kur ginasi vyriausybininkai.

Kiekvienas įvykis turi savo šalininkų ir priešų. Ispanijos karas Tverečiaus apylinkėje sukėlė didelį pažiūrų skirtumą. Vieni jų gina gen. Franką, kiti yra vyriausybininkų šalininkai.

Kai Japonija užpuolė Kiniją, visi tverečėnai smerkė ir smerkia Japonijos elgesį. Vakarais susirinkę daug apie tai pakalba, nes vyresnieji ūkininkai yra dalyvavę 1904 m. japonų-rusų kare ir daug apie tai supranta (žinoma, savotiškai).

Pagal žurnalistikos dėsnį, žinia labiau įdomauja iš artimesnės ir žinomesnės vietos. Taip yra ir čia. Tverečiaus apylinkės ūkininkai labiausiai buvo susidomėję Lenkijos ir Lietuvos kivirču (š. m. kovo mėn.). Kadangi šioje apylinkėje vienas kitas turi radijo aparatus, tai žinią, apie lenko kareivio nušovimą visi sugavo greitu laiku. Tuojau pasklido žinia, kada galįs kilti karas. Susirinkę trobosna kaimynai tarėsi ir klausė radijo. Įsipolitikavusiems valstiečiams norėjosi žinoti, kur ir kaip kalbama.

Ką dabar galvoja Tverečiaus apylinkės lietuviai gyventojai? Tarp Lietuvos ir Lenkijos užsimezgus diplomatiniams santykiams, tverečėnai ėmė gyventi nauja viltimi. Dabar jie laukia, kad buvusios lietuvių draugijos vėl ims veikti.

Kur tik sutinki kaimyną, kiek vienas ir klausia; „Na, kaip, ar nesigirdi, ar greit atidarys mūsų skyrius?" Vadinasi, Tverečiaus apylinkės lietuviai gyventojai labai vertina organizuotą švietimosi darbą ir atsidėję laukia lietuviškų mokyklų, skaityklų ir draugijų, kurios anksčiau šioje apylinkėje buvo, o dabar jau nebėra.

Įvairiomis pasaulėžiūromis tverečėnai mažiau įdomaujasi. Tiesa, yra keletas atsilikėlių, kurie nuolat save vadina pa angiaisiais ir stengiasi surasti tarp lietuvių „ponų" ir „valstiečių". Visi kiti gerai supranta, kad luominių skirtumų lietuvių tarpe nėra. Visi lietuviai yra broliai ir nieks nenori savo tautiečių pražudyti.

Komunizmas Tverečiaus apylinkėje pasisekimo neturi. Proklamacijomis kartais būna nukloti keliai ir takai, bet jų nieks rimtai neskaito.

K. U.

Prie valties krašto pasilenkę, stengiasi įžiūrėti, bet pro vandenį nieko nemato. Dar kelisyk virves truktelėjo ir giliai pasirodė palša dėmė.

— Žuvis! suriko nudžiugę.

— Didelė žuvis!

Po kelių minučių jie gražiai matė, kaip ilga lydeka tinkle smarkiai daužosi, ištrūkti norėdama. Visi nudžiugo, stipriai virves suėmė, ir netrukus valtyje gulėjo didelė lydeka. Ir kas per žuvis! Jie negalėjo atsistebėti, nors prie ežero buvo gimę ir augę.

— Ar nebus ežero žuvų karalius? tarė vienas žvejų.

— Ką gali žinoti, atsakė jam kiti.

— Ir taip ilgai ji į mūs tinklą nepateko. Žmonės šneka, kad tarp mūs ežero ir Žalsvų eina urvas, o tame urve pilna didžiausių žuvų, kalbėjo Petras.

— Pasaka, atsiliepė vienas vaikinas.

— Nežinau, tarė Petras, bet mano tėvas pasakojo, kad kartą, Žalsviu ežere lydeką pagavę, varpelį parišę ir paleidę o po kelių dienų vyrai tą lydeką su varpeliu mūs ežere sužvejojo.

Taip kalbėdami, jie pasiekė krantą. Lydeką iš valties išėmė. Žuvis žiotimis orą gaudė ir smarkiai uodega smėlį plakė, jog tas į visas šalis tiško.

— Palauk, nusijuokė vyrai, neilgai žiopsosi.

Jie paėmė lydeką ir užmovė ant stulpo, prie kurio paprastai valtis prirakindavo. Nelaimingas sutvėrimas, norėdamas išsivaduoti, rėžė uodega orą, visas virpėjo. Iš tolo žiūrint, prieš saulę ji atrodė kaip nuolat švysčiuojąs žaibas.

Tuo tarpu ant kelio pasirodė dulkių kamuolys. Vyrai nė nespėjo apsižvalgyti, o prie jų privažiavo karieta, ir iš jos iššoko klebonas. Šiandie jis buvo gerai nusiteikęs.

— Ė, kas čia?! linksmai sušuko klausdamas.

— Tai, tėveli, sutvėrimas, kur ištisus metus ištrukdavo, atsakė Petras.

— Puikus daiktas! stebėjosi klebonas. Tik, vyručiai, nekankinkit, nuimkit nuo stulpo.

Lydeką nuėmė, o klebonas ilgai ja gėrėjosi. Žvejai stovėjo patenkinti už jo, savo laimikiu džiaugdamiesi.

— Vyras esi, prabilo pagaliau klebonas ir paplojo per petį Petrui, kurs pirmutinis stovėjo.

Žvejai pajuto, kad tą valandą tarp jų ir kunigo kažin kas trūko ir pražuvo. Kai klebono karieta po valandelei dvaro vartuose prapyko, žvejai nuo kranto valtį pastūmė ir nusiyrė į ežero vidurį. Jiems atrodė ir saulė arčiau tą dieną prie žemės prislinkus, ir gamta gražesnė, ir vėjas švelnesnis: dingusi ramybė ir senas džiaugsmas tuo metu pas juos vėl grįžo.

VILNIAUS KRONIKA

Malonūs atgarsiai

Pasirodžius pirmam „Aido" numeriui, iš daugelio vietų gauname laiškų, kuriuose mūsų žmonės reiškia džiaugsmo, susilaukę dažniau einančio lietuviško laikraščio. Visi pasižada kiek išgalėdami „Aidą" platinti ir ieškoti jam daugiau prenumeratorių.

Lietuvių Mokslo D-jos pirmininkui keliama teismo byla

Šiomis dienomis Lietuvių Mokslo Draugijos pirmininkas kun. d-ras A. Viskantas gavo teismo tardytojo pranešimą, kad prieš jį pradėtas tardymas dėl nusikaltimo devizų įstatymui.

Gautame tardytojo rašte pažymėta, kad kun. d-ras A. Viskantas, kaip minėtos draugijos pirmininkas, nuo 1936 iki 1938 metų sausio mėn. be devizinės komisijos leidimo gaudavęs pinigų iš Švietimo Ministerijos valdininko J. Balio Kaune ir juos Vilniuje išmokėdavęs įvairiems asmenims.

Uždrausta leisti „Jaunimo Žingsniai"

Pernai kovo mėnesį lietuvių jaunimui skiriamą laikraštį-žurnalą „Jaunimo Draugą" teismo sprendimu sulaikius ir kitus laikraščius žurnalus („Šviesą", „Mūsų Gaires", „Švyturį") miesto starostos sprendimu leisti uždraudus, iki šiol Vilniuje yra leidžiami vienkartiniai žurnalai.

Dabar, po kovo mėnesio įvykių ir atmainų, vėl norima Vilniuje leisti jaunimui skiriamas žurnalas.

Balandžio 12 d. Vilniaus miesto starostai buvo nusiųstas J. Matonio pareiškimas, kad Vilniuje norima leisti savaitinis lietuvių jaunimui skiriamas žurnalas „Jaunimo Balsas". Starostai tokį žurnalą leisti uždraudus, balandžio 25 d. J. Matonis buvo nusiuntęs antrą pranešimą, kad jis norįs leisti savaitinį jaunimui skiriamą žurnalą „Jaunimo Žingsniai". Gegužės antrą dieną gautas miesto starostos raštas, kuriuo pranešta, kad „Jaunimo Žingsniai" leisti draudžiama, nes esą kažkas kitas apie tokio pat pavadinimo ir pobūdžio laikraščio leidimą jau esąs pranešęs anksčiau.

Vidaus reikalų ministeris Vilniuje

Vietos lenkų spauda praneša, kad šio mėn. 4 dieną iš Varšuvos atvyko į Vilnių vidaus reikalų viceministeris p. Nakoniečnikov-Kliukovskis.

Žurnalistas J. Mackevičius išvyko į Kauną

Teko patirti, kad nuolatinis „Słowo" dienraščio bendradarbis ir plačiai žinomas reportažų iš šio krašto žmonių gyvenimo autorius Juozas Mackevičius šiomis dienomis pro Latviją išvyko kuriam laikui Lietuvon.

Toliau bus kasinėjamas Gedimino kalnas

Jau kelinti metai, kai kasinėjamas Vilniuje Gedimino pilies kalnas. Iki šiol atkasta ir sustiprinta dalis buvusios pilies griuvėsių. Be to, išrausta, iškasinėta ir kai kurios kitos vietos. Atrasta labai senų mūrų pamatai ir kažkokie urvai. Suprantama, tokiems kasinėjimo darbams vesti reikalingi yra specialistai archeologai, kurie galėtų moksliškų būdu atskleisti visą pilies griuvėsių praeitį.

Dabar lenkų laikraščiai praneša, kad Gedimino kalno kasinėjimo darbams vesti esąs paskirtas Varšuvos universiteto profesorius Vl. Antonevičius. Griuvėsių iškasenas tyrinėsiančios A. Ketlinska ir J. Hausen-Kucharska.

Kasinėjimo ir tyrinėjimo darbai būsią pradėti šiomis dienomis ir užtruksią iki spalių mėnesio.

„Jaunimo Draugas" jau nebegalės eiti

Nuo 1926 metų pradžios Vilniuje ėjęs lietuvių jaunimui skiriamas žurnalas „Jaunimo Draugas" praėjusių (1937) metų vasario mėnesį Vilniaus miesto starostos sprendimu buvo sukonfiskuotas (6 Nr.) už tai, kad jo viršelyje buvo įdėtas Lietuvos Valstybės Prezidento Antano Smetonos atvaizdas (P. Rimšos piešta) su žodžiais: „Atgimusios Lietuvos Vadas", kad viršelio vinietėse buvo varpai su žodžiais: „kelkite", „kelkite" ir tekste buvo įdėtas Karigirdo slapyvarde pasirašytas eilėraštis „Skrieja vėjai". Tų pačių metų kovo mėn. 11 d. Vilniaus apygardos teismo neviešame posėdyje tas konfiskavimas buvo patvirtintas ir, Vilniaus miesto starostos pasiūlymu, *„Jaunimo Draugo" tolimesnis leidimas sulaikytas*, o jo redaktoriui Aug. Burokui iškelta pagal Baudž. Kod. 93 ir 155 paragr. teismo byla.

Toji byla buvo viešai svarstyta 1937 m. rugsėjo mėn. 14 d. Vilniaus apygardos teisme. Pasak tuomet paskaityto kaltinimo akto, „Jaun. Draugo" viršelyje Lietuvos Respublikos Prezidento atvaizdas vaizduojąs Vilniui ir visam kraštui varpų balsais taikomą šūkį: „Sukilkite, sukilkite" (powstańcie, powstańcie), tai esą raginąs atplėšti Lenkijos dalį. Eilėraštis „Skrieja vėjai" pasirašytas slapyvarde „Karigirdas", kas, esą, žodis žodin aiškinant, reiškią „tas, kuris girdi karą". To eilėraščio autorius esą paslėptu būdu gliorifikuojąs Vilniaus Vadavimo Sąjungos šūkius, stengdamasis Vilniaus krašto būklę parodyti kaip „nelaimingą naktį", kurios metu audros gesinančios švyturius, tačiau neįstengiančios nugalėti vilties išvysti auksinį rytą.

Gynėjams ir teismo prisiekusiam vertėjui dalyką išaiškinus, *apygardos teismas red. A. Buroką išteisino.* Prokuroras tokiu sprendimu buvo nepatenkintas ir apeliavo aukščiau.

Apeliacijos teismas šią bylą nagrinėjo šių metų vasario 10 dieną ir *apygardos teismo sprendimą patvirtino: „Jaunimo Draugo" redaktorius ir šį kartą buvo išteisintas.*

Apeliacijos teismo sprendimui įsigalėjus, šių metų kovo 28 d. buvo įteiktas apygardos teismui prašymas, kad „Jaunimo Draugo" sulaikymas būtų panaikintas ir kad šis žurnalas vėl galėtų eiti kaip ėjęs. Apygardos teismas savo neviešame posėdyje kovo 31 dieną tą prašymą *išspręndė neigiamai*, motyvuodamas tuo, kad jis nematąs pamato pakeisti savo sprendimą, kurį jis esąs padaręs 1937 m. kovo 11 d.

Neigiamas apygardos teismo sprendimas balandžio 12 d. buvo apskųstas apeliacijos teismui. Kaip apygardos, taip ir apeliacijos teismui buvo įteikti įrodymai, kad nuo 1926 metų pradžios ėjęs „Jaun. Draugas" yra turėjęs tik tris tei smo bylas, kurių dvi pasibaigė jo redaktoriaus išteisinimu, o trečioji teismo dar neišspręsta.

Balandžio 21 dieną teismas nutarė „Jaun. Draugo" apeliacijos skundą palikti be eigos. Teismo atsiųstoje protokolo ištraukoje šis nutarimas motyvuojamas tuo, kad šių metų kovo 28 dienos apygardos teismo sprendimas esąs galutinis.

Lietuvos Bičiulių Draugija Varšuvoje

Kai kuriuose lenkų laikraščiuose pasirodė žinių, kad netrukus Varšuvoje būsiąs sukviestas metinis Lietuvos Bičiulių Draugijos (Towarzystwo Przyjaciół Litwy) narių susirinkimas. Tie patys laikraščiai spėja, kad dabar, užmezgus tarp abiejų valstybių santykius, kalbamos draugijos veikla pagyvėsianti.

Šia proga tenka priminti, kad Lietuvos Bičiulių Draugijos priešakyje stovi žinomas lenkų visuomenės veikėjas inž. J. Straševičius, visada gyvai susidomėjęs mūsų tautos likimu, kurį seka, skaitydamas lietuviškus laikraščius.

Pagerbs gen. Žukausko atminimą

Kaune yra sudarytas komitetas, kuris ruošiasi pagerbti pernai mirusio buv. Lietuvos kariuomenės vado gen. Silvestro Žukausko atminimą. Netrukus nutarta nupiešti jo paveikslas ir pakabinti Karininko Ramovėje, Valstybės Prezidento kambaryje. Be to, bus padirbtas jo biustas ir pastatytas Karo Muziejaus sodelyje. Be to, manoma išleisti atskirą leidinį „Kardą", kuriame bus aprašytas gen. S. Žukausko gyvenimas ir jo kovos už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Motinos diena ir šeimos savaitė Lietuvoje

Gegužės 1 dieną Lietuvos Valstybėje iškilmingai buvo minima motinos diena. Visoje valstybėje tą dieną buvo rengiamos paskaitos, koncertai. Kaune Karo Muziejuje buvo surengta iškilminga akademija, kurioje Valstybės Prezidentas Antanas Smetona pasakė motinų garbei pritaikintą kalbą.

Be to, nuo gegužės 1 dienos visoje valstybėje buvo minima šeimos savaitė. Jos metu spauda ir organizacijos vedė propagandą, kad visais atžvilgiais būtų stiprinamos pavyzdingos šeimos, o ypač ryškiai kelta mintis remti ir palaikyti gausias šeimas.

Šeimos savaitės proga Kaune buvo surengta neturtingoms šeimos remti rinkliava. Be to, Kauno burmistras šešias gausias šeimas apdovanojo piniginėmis dovanomis. Numatyta ir ateityje tokiomis progomis remti ir atžymėti gausias šeimas.

Nauji milijardai ginklams

Šiomis dienomis Prancūzijos vyriausybė paskelbė visą eilę dekretų, kuriais Deladiero kabinetas mėgins sustiprinti Prancūzijos vidaus ir užsienio padėtį.

Svarbiausias dekretas liečia apsiginklavimo klausimą. Šiuo dekretu papildomai skiriama naujos sumos ginklavimuisi. Būtent, šalia normalaus krašto gynimo reikalams paskirto biudžeto, numatyta išleisti tam tikslui dar 4.700.000.000 frankų.

Tuo pačiu metu gauta žinių, kad Jungtinių šiaurės Amerikos Valstybių prezidentas Ruzveltas pareikalavo, kad senatas pripažintų naujų karo laivų statybai dar 25.597.000 dolerių.

Ne mažesnį įspūdį padarė gauta iš Anglijos žinia, kad netrukus Anglijoje bus paimta į kariuomenę 53.000 naujokų.

Kuriems rūpi mūsų krašto lietuvių visuomenės reikalai ir lietuviškos spaudos palaikymas,—kviečiame išsirašyti dažniausiai leidžiamą Vilniaus lietuvių laikraštį — „Aidą".

Palengvinimai vykstantiems Lietuvos Valstybėn

Šiemet, minint Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktuves, Kaune ir kituose Lietuvos miestuose rengiamos didelės iškilmės.

Jubiliejinių metų proga, Kaune rengiama didelė sporto olimpiada kuri įvyks liepos 17 dieną — Dariaus ir Girėno žuvimo dieną. Sporto olimpiadoje dalyvaus ne vien Lietuvos, bet ir kitų valstybių lietuvių sportininkai, o ypač daug sportininkų laukiama iš Amerikos.

Iškilmių rengimo komitetas, norėdamas palengvinti kitur gyvenančių lietuvių sportininkų ir nesportininkų atvykimą Lietuvos Valstybėn, pasiūlė vyriausybei palengvinti jiems atvykimą.

Šiomis dienomis Lietuvos ministerių kabinetas šį klausimą išsprendė teigiamai. Nutarta iš kitur atvykstantiems Lietuvos Valstybėn lietuviams šių metų gegužės, birželio, liepos ir rugpiūčio mėnesiais teikti lengvatų. Pirmiausia jie *atleisti nuo mokesčio už vizas.* O kai atvyks Lietuvos Valstybėn, *gaus pusę nuolaidos naudotis Lietuvos geležinkeliais. Be to, su nuolaidomis galės naudotis važinėdami laivais ir autobusais.* Sporto olimpiados dalyviai *sportininkai galės važinėti nemokamai.*

Iš kitur atvykstantiems lietuviams Kaune rengiamas iškilmingas priėmimas. Atvykę svečiai būsią apgyvendinti privačiai gyvenamuose žmonių butuose, kurie dabar registruojami.

Lietuva turės savo kardinolą

Iki šiol Baltijos valstybėse nėra nė vieno kardinolo. Paskutiniu laiku buvo skleidžiamos žinios, kad Popiežius ketinąs pakelti į kardinolus vieną Latvijos vyskupą. Kadangi Latvijoje daugiau yra protestantų, negu katalikų, tai tokios žinios atrodė neįtikėtinos. Daugumui atrodė, kad jeigu Popiežius Baltijos valstybėse norįs pakelti į kardinolus nors vieną vyskupą, tai greičiau galėtų tai padaryti Lietuvoje, kurios gyventojų dauguma sudaro katalikai.

Pagaliau šiomis dienomis lenkų laikraščiuose buvo įdėta žinia, kad į kardinolus būsiąs pakeltas Kauno arkivyskupas-metropolitas *Juozapas Skvireckas.* Tai esą įvyksią šiemet, minint Lietuvos krikšto 550 metų sukaktuves.

Arkivyskupas - metropolitas Juozapas Skvireckas visą laiką yra buvęs vienas iš žymiausių ir rimčiausių Lietuvos dvasininkų. Kaip žinia, jis pirmas yra išvertęs į lietuvių kalbą visą *Šventąjį Raštą.*

Švedai patenkinti

LENKIJOS-LIETUVOS SUSITARIMU

Tolimesniu tarp Lietuvos ir Lenkijos santykių normavimu domisi visos Europos spauda, informuodama savo skaitytojus apie santykių vystymąsi. Taip pat retkarčiais esti paliečiamas abiejų valstybių santykių užmezgimas ir politikų tarpe.

Pavyzdžiui, pranešama, kad šio mėn. 1 dieną Štokholme įvyko didelis mitingas, kuriame dalyvavo visa Švedijos vyriausybė. Mitingo metu kalbėjo Švedijos užsienių reikalų ministeris Sandleris. Jis savo kalboje plačiai apibūdino dabartinę Europos padėtį. Ta proga ministeris Sandleris kiek ilgiau sustojo ir ties Lietuvos-Lenkijos santykiais. — Linkime, — užbaigė savo kalbą min. Sandleris, — kad ir toliau viskas gerai eitų normuojant abiejų valstybių santykius.

KARAS KINIJOJE

Eina kova su partizanais

Reguliarios Japonijos ir Kinijos kariuomenės stovi viena prieš kitą prie Geltonosios upės ir rengiasi prie generalio mūšio. Japonai, spėjama, yra pasiryžę atimti iš kiniečių Sučau miestą, svarbų geležinkelių mazgą. Jie ir anksčiau mėgino paimti tą miestą, bet visus jų puolimus kiniečiai sėkmingai buvo atrėmę. Dabar japonai į Sučau apylinkes siunčia vis daugiau kariuomenės.

Tik dabar pradeda aiškėti, kiek vargo turi japonai su kinų partizanais, kurie siaučia visame japonų užimtame krašte. Jų būriai buvo pasirodę prie Šanchajaus sienų ir vos jo neatėmė iš japonų; šiems reikėjo atitraukti kariuomenės dalį iš karo laukų ir ginti Šanchajų. Partizanai japonų kariuomenės užpakalyje keliose vietose išardė geležinkelius ir susprogdino kelis tiltus. Ir vėl reikėjo paimti kariuomenę geležinkelio saugojimui. Po kelių mūšių juos pasisekė atstumti nuo geležinkelių ir pataisyti išardytas vietas ir tik po to galima buvo pradėti siųsti kariuomenę į Sučau apylinkes.

×

Didelę sensaciją sukėlė pasirodžiusi žinia, kad Sovietų Rusija šiomis dienomis nusiuntė kinams 500 karo lėktuvų. Prieš tai griežtai užprotestavo Japonijos ambasadorius Maskvoje.

KARAS ISPANIJOJE

Laukiama didesnių mūšių

Karo veiksmai šiuo metu vyksta dvejose vietose; prie Teruelio miesto ir prie Viduržemio jūros pakraščių. Karo frontas šiuo metu žymiai sutrumpėjo, tad ir vyriausybininkų pasipriešinimas padidėjo. Visur jie atkakliai ginasi ir stengiasi sulaikyti nacionalistų veržimąsi priekin. Jie ir apginkluoti neblogai, turi pakankamai amunicijos, sunkiųjų patrankų, lėktuvų, tankų, tik jiems stinga įgudusios vadovybės. Nacionalistai beveik visuomet sugeba juos apsupti ir tuo būdu priverčia pasitraukti iš gerai įrengtų pozicijų arba kartais net be mūšių pasiduoti.

Paskutiniu metu oras pagerėjo ir karo veiksmai vėl pagyvėjo.

Madride vyriausybininkai puolė nacionalistus ir keliose vietose susprogdino universiteto rūmus. Tas vietas jie tuojau užėmė, ir nacionalistų mėginimai atsiimti prarastas pozicijas pasibaigė niekais. Už tai nacionalistų lėktuvai apmėtė bombomis Madrido vidurmiestį kelis namus sugriovė ir keliasdešimt žmonių užmušė.

Teruelio apylinkėse nacionalistai užėmė kelias svarbias pozicijas, iš kur galės vėl eiti priekin.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.**

„RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.